Doc. Dr. František VÁŽNÝ ml.

Osnova italského obchodního zákona o směnečném právu.

Jest to jmenovitě obor práva směnečného, který vyžaduje pro teoretické studium i pro legislativní činnost znalosti cizích systémů tohoto práva. Zejména pak jest znalost nejvýznačnějších práv směnečných evropských i mimoevropských států základním předpokladem pro zdárnou součinnost při unifikačních pracích na jednotném světovém právu směnečném, jejichž konečnému zdárnému řešení snad přece, přes nepřízeň daných poměrů, v dohledné době se přiblížíme (třeba zatím snad v první etapě: ve formě přizpůsobení se jednotlivých směnečných zákonodárství, alespoň zemí kontinentálních).

Jak známo, liší se, pokud se týká cizozemských zákonodárství směnečných, trojí oblast práva směnečného, a to: 1. oblast práva rakousko-německého, 2. oblast práva francouzského a 3. oblast práva anglického (přehled o jednotlivých právech směnečných obsahuje jmenovitě důkladný spis Meyera „Das Weltwechselrecht, I. díl: Die geltenden Wechselrechte in vergleichender Darstellung"). Italské právo směnečné, jehož projektovanou reformou se tuto budeme zabývati, patří do právní oblasti č. 1. Právě proto, že tu jde o materii právní, příbuznou našemu právu, jež byla v poslední době podrobena reformní revisi, máme za to, že nebude bez zájmu pro naše právnictvo poukázati na chystané reformy v tomto odvětví právním, jež právě v Italii má svou významnou tradici. Arci není ještě jisto, zda vůbec, resp. kdy chystaná reforma, jež týká se c e l é h o i t a l s k é h o o b c h o d n í h o z á k o n a (směnečné právo je v Italii normováno, nikoli jako u nás, samostatným zákonem, nýbrž v rámci obchodního zákona — jest to 1. kniha, titul X, „Della cambiale e dell' assegno," kapitola I, „Della cambiale"), vstoupí v život. Než v každém případě jest projekt nového italského obchodního zákona a tedy i jeho části — směnečného práva — pozoruhodný.

Osnova italského obchodního zákona (progetto di Codice di

commercio) vypracována byla subkomisí pro reformu italského obchodního zákona za předsednictví presidenta D'Amelio a za účastí profesorů Arcangeli, Asquini, Bolaffio a Bonelli; prací účastnil se vynikající mírou též přední italský komercialista Vivante. Poslední vydání textu osnovy je z r. 1927; důvodová zpráva k osnově (relazione sul progetto) zpracovaná členy komise je z r. 1925 (ještě předtím v r. 1923 byly vydány motivy k chystané reformě, obsahující stručná pojednání o navrhovaných projektech od význačnějších universitních profesorů).

V dalším nastíníme co nejstručněji hlavní novoty, jaké oproti dosavadnímu italskému obchod. zákonu přináší osnova nového italského obchod. zák. v části, týkající se směnečněprávních ustanovení (kniha III „I titoli di credito", titul II „Della cambiale"), kteroužto materii rozčleníme systematicky na tři části: I. „Předpoklady a obsah směnečné obligace", II. „Výkon směnečné obligace" a III. „Zánik směnečné obligace". K ilustrování toho, o jaké novoty se jedná, poukážeme na korespondující ustanovení dosavadního italského obchodního zákona; při tom přihlédneme k eventuelním shodám či diferencím vůči našemu směnečnému zákonu, pokud se týče vůči Haagské osnově Jednotného řádu směnečného.

I. Předpoklady a obsah směnečné obligace.

A. Platná směnka.

Italský obchodní zákon rozeznává sice, stejně jako náš směnečný zákon, dva druhy směnek: směnky vydané (cambiale tratta), obsahující trasantův příkaz, adresovaný trasátovi, na zaplacení směnečné sumy remitentovi, a směnky vlastní (pagherò cambiario, vaglia cambiario), obsahující vlastní slib výstavcův, znějící ve prospěch remitenta (srov. k tomu Vivante, Trattato di diritto commerciale, III. svazek, str. 196); na rozdíl od našeho směnečného zákona však nemá pro tyto dva druhy směnek zvláštní normy, nýbrž stanoví pro ně toliko jedny normy společné. Osnova italského obchod. zákona v tom směru ničeho nemění (srov. čl. 549 osnovy, korespondující čl. 251 dosavadního obchodního zákona).

K pravoplatnosti směnky vyžaduje italský obchodní zákon — stejně jako náš směnečný zákon — zachování podstatných náležitostí obsahu směnky.

Podstatné náležitosti směnky stanoví dosavadní italský obchod. zák. v čl. 251. Osnova italského obchodního zákona [1]) vypočítává tyto podstatné náležitosti směnky v článku 549.

V otázce podstatných náležitostí směnky zavádí osnova hlavně tyto novoty: A. Rigorosněji než dosud požaduje osnova v ustanovení bodu 3, čl. 549 formalitu co do označení směnky v kontextu listiny směnečné (jako dosud se sice žádá označení směnky „cambiale" nebo „lettera di cambio" — pokud se týče „vaglia cambiario" nebo „pagheró cambiario" v kontextu směnky, však verbis expressio se stanoví, že jinaká stejnorodá označení přípustná nejsou). B. Splatnost směnky na trh jest osnovou zrušena; v tom směru osnova se připojila k stanovisku Haagské osnovy (dosavad bylo přípustno, aby byla směnka vydána na trh, jak tomu je dle našeho zák., conf. čl. 551, odst. 1. osnovy, čl. 252 dosavad. zák.; důvodová zpráva odůvodňuje to tím, že posléz uvedené směnky jsou dnes celkem nepraktické — srovn. důvod. zpráva, str. 193). C. Osnova stanoví, že není-li blíže označena při směnce její splatnost, platí taková směnka za splatnou a vista; čl. 551, oddst. 2. osnovy; (dosavadní zákon podobného ustanovení nemá; právní doktrina italská zastávala většinou názor, že směnka bez označení splatnosti nemůže býti považována za splatnou a vista; conf. Vivante cit. spis, str. 221, který uvádí, že pravidlo obecného práva: „quod sine die debetur, statim debetur" nemá ve směnečném právu místa). Platí tedy v té příčině „absolutní presumce" (protidůkaz je vyloučen); o směnce, na níž chybí označení splatnosti, jest vždy míti za to, že je splatna na viděnou. Tím má býti docíleno, jak praví důvodová zpráva (str. 193), větší bezpečnosti ve směnečném obchodě a přesnější interpretace při výkladu příslušných ustanovení.

Nelze arci upříti, že toto ustanovení osnovy, stanovící domněnku, znamená, že bylo tu opuštěno stanovisko rigoris iuris nepochybně ve prospěch potřeb praktického života (stejný motiv vedl u nás, arci v jiném směru, k ustanovení 3. odst. § 28 našeho směneč. zákona; jinak nemá tohoto ustanovení náš směnečný zákon, má je však Haagská osnova v čl. 2, odst. 2.). Dalším pří-

[1]) V dalším budeme užívati pro osnovu italského obchodního zákona zkratky: „osnova", pro dosavadní italský obchodní zákon pak zkratky „dosavadní zákon"; pro důvodovou zprávu k osnově italského obch. zák. používati budeme zkratky „důvodová zpráva", pro Haagskou osnovu jednotného řádu směnečného pak zkratky „Haagská osnova".

padem „absolutní presumce“ jsou ustanovení článků 552 a 553 osnovy; čl. 552 v 1. odst. stanoví, že, není-li určeno místo vydání, považuje se za takové místo eventuelně udané u jména trasanta nebo výstavce (scil. vlastní směnky)[2]); v 2. odst. stanoví, že, není-li ustanoveno místo platební, pokládá se za takové místo event. udané u jména vystavitele nebo trasáta; v nedostatku téhož a při samé směnce vlastní se považuje za místo platební místo vydání směnky; v 3. odst. se pak stanoví, že, je-li udáno více míst placení, má se za to, že majitel směnky může presentovati na kterémkoli z nich směnku k akceptu nebo k placení. V článku 553 pak osnova stanoví, že, je-li ve směnce udána směnečná suma různými kvantitami, platí udání, znějící na sumu menší. Tato ustanovení osnovy jsou v podstatě jen doplněním dosavadního obdobného, však rozsahem stručnějšího předpisu čl. 253 dosavadního zákona, stanovícího též „absolutní presumci“ co do určení platebního místa (srov. Vivante, cip. spis, str. 230 „Le due presunzioni scritte nell' art. 253 sono assolute, e non cedono dinanzi alla prova che la residenza del trattario o dell'emittente sono diverse da quelle presunte dal legislatore“). Pouhým rozvedením zásady ustanovení čl. 254, odst. 2. dosavadního zákona, že údaj úroků ve směnce platí za nenapsaný, je předpis čl. 554 osnovy: „slib úroků a penální klausule nemají platnosti směnečné, byť i byly na směnce napsány (ustanovení obdobné má nyní náš směnečný zákon v § 3, č. 2, stejně jako má je — arci jen o jiných směnkách než směnkách na viděnou nebo určitý čas po vidění — Haagská osnova v čl. 5, odst. 1., věta 2.).

Důležitou novotu přináší osnova oproti dosavadnímu zákonu v ustanovení článku 550 o blankosměnce (cambiale in bianco). Tato směnka nebyla dosavadním zákonem verbis expressis normována.

Existence její co pravoplatné směnky byla však v doktrině právní i jurisprudencí zastávána, tím spíše, že již za platnosti dosavadního italského obchodního zákona byla specielním zákonem ze dne 31. prosince 1907 uznána (srov. Vivante, cit. spis III. díl, str. 345 a jeho definici blankosměnky na str. 346: „La cambiale in bianco è una carta che non è ancora fornita di tutti i requisiti essenziali di una cambiale, ma che portando il bollo e una firma data in forma cambiara è atto a divenirla. E una

[2]) Slova l'emittente“ užívá se v italském směnečném právu při směnce vlastní.

forma embrionale, transitoria, destinata a integrarsi colle forme complete della cambiale").

Osnova stanoví — částečně ve shodě s panující italskou doktrinou právní — v čl. 550 hlavní principy blankosměnky: listina (směnka), opatřená podpisem trasanta nebo výstavce bez některého z ostatních požadavků, stanovených v čl. 549, může býti doplněna majitelem před presentací k placení (1. odst.). Doplnění toto musí se státi ve shodě s eventuální dohodou s výstavcem; avšak nezachování takové dohody nemůže býti namítáno držiteli bonae fidei (2. odst.). Právo vyplniti směnku in bianco se promlčuje uplynutím 3 let ode dne vydání takové směnky (3. odst.). Toto promlčení nelze však namítati držiteli bonae fidei, na něhož přešla již vyplněná směnka (4. odst.). Dle uvedeného ustanovení řeší osnova, pokud se blankosměnky týká, otázky: možnost doplnění takové listiny (opatřené podpisem trasanta nebo vystavitele, na které chybí některý nebo všechny ostatní podstatné náležitosti směnky) před presentací k placení; jak se má doplnění státi, došlo-li k případné dohodě s výstavcem; kdy se promlčuje právo k doplnění takové směnky; ochrana držitele bonae fidei, který obdržel již směnku doplněnou. Všechny otázky, vztahující se k právnímu institutu blankosměnky, nebyly osnovou, jak se praví v důvodové zprávě (str. 199), řešeny, nýbrž byly ponechány příštímu vývoji (podle uvedeného není blankosměnkou ve smyslu osnovy pouhá listina, ve které chybí všechny podstatné náležitosti směnky, — což platí též o našem směnečném právu; srov. § 6, odst. 2. našeho směneč. zák.; Haagská osnova nemá o blankosměnce zvláštního ustanovení, za to ale návrh uváděcího zákona k jednotnému směnečnému řádu, předložený v roce 1913 rakouskou vládou panské sněmovně, příslušně v tom směru doplňuje Haagskou osnovu; srov. § 2 uváděcího zákona k čl. 2 Haagské osnovy jako odst. 5. cit. článku.

B. Podmínky směnečné obligace.

α) Podmínky směnečného závazku.

Ke vzniku směnečného závazku jest — stejně jako dle našeho práva — dle italského směnečného práva zapotřebí směnečného skripturního aktu, t. j. písemného prohlášení dlužníkova zavazujícího obsahu, jež musí býti formálně správné i musí býti

pravé, t. j. musí býti prohlášením dotyčného skripturního dlužníka; pravým jest též směnečný podpis zástupcem, kterážto otázka jest teprve osnovou řešena.

V komplexu otázek sem spadajících přináší osnova vůči dosavadnímu zákonu hlavně tyto změny, pokud se týče zlepšení:

Otázku pravoplatnosti směnečných závazků osob nezletilých, avšak za zletilé prohlášených, neoprávněných k vykonávání obchodu a osob nezpůsobilých, jíž dosavadní zákon se nedotýká, řeší osnova v čl. 556 tak, že předepisuje k předsevzetí směnečného závazku těchto osob opatření jejich podpisu též podpisem kurátora s klausulí „per assistenza" nebo s jinou stejného výrazu jsoucí klausulí. Rovněž doplněním mezery v dosavadním zákoně jest ustanovení čl. 557 osnovy, dle něhož nemohou otec nebo poručník, nezplnomocnění k vykonávání obchodu na účet nezletilého nebo svéprávnosti zbaveného, se směnečně zavázati za tyto osoby v prvém případě beze svolení soudního tribunálu, v druhém případě rodinné rady nebo poručenství soudem potvrzeným (s podobnými speciálními ustanoveními nesetkáváme se ani v Haagské osnově, ani v našem zákoně směnečném).

Dalším doplněním mezery v dosavadním zákoně jest ustanovení čl. 558 osnovy, dotýkající se otázky zastoupení při předsevzetí směnečného závazku. Čl. 558 osnovy předem vytýká všeobecně zásadu, že způsobilost k předsevzetí závazku ve jménu a na účet třetího neobsahuje tutéž způsobilost pokud jde o závazek směnečný. Výjimka však v tom směru platí, je-li zástupce kupcem, ačli neustanovuje jinak smlouva o zastoupení, která má býti publikována zapsáním do obchodního rejstříku podle čl. 48 osnovy. V posledním odstavci cit. článku je pak stanovena sankce pro případ předsevzetí směnečného závazku ve jménu jiného, aniž má zástupce takovou moc (po případě udělenou moc překročí): takový falsus procurator je sám směnečně zavázán (posléz uvedené ustanovení o ručení falsi procuratoris jest zcela obdobné ustanovení 2. odst. § 103 našeho směnečného zákona a čl. 8 Haagské osnovy).

Také v otázce směnečného rukojemství podle dosavadního zákona [3]) (o němž praví důvodová zpráva na str. 195, že „il co-

[3]) Srov. definici směnečného rukojemství v cit. spise Vivante. str. 317, „L'avallo è una garanzia data nelle forme cambiarie" (Cod. comm., art. 274). Tamtéž poukazuje se na velmi kontroversní názory o avalu v italské doktrině právní, jmenovitě na různé nazírání a hodno-

dice vigente aveva di molto perfezionato da quello ch'esso era nella pratica e nella legislazione straniera") přináší osnova některé změny, jež v podstatě hledí toliko zlepšiti ustanovení dosavadní. O směnečném rukojemství (avallo) má dosavadní zákon ustanovení ve čl. 274 až 276; stanoví se tu, že ten, kdo předsevezme směnečné rukojemství (jež musí býti psáno na směnce, a podepsáno rukojmím: vyjadřuje se slovy „per avallo" nebo jiným stejnorodým označením), přejímá závazek osoby, za kterou se směnečně zaručuje a zavazuje se směnečně, i když závazek osoby, za kterou se zaručuje, není platný. Není-li označena osoba, za kterou bylo rukojemství dáno, má se za to, že to je u směnky vydané akceptant, nebyla-li pak směnka ještě přijata, trasant, pokud se týče — u vlastní směnky — výstavce. Zaplatí-li rukojmí směnku, vstupuje tím momentem v práva majitele směnky oproti osobě, za kterou se zaručil a proti dřívějším předchůdcům. Osnova sledovala při reformě těchto ustanovení, jak se praví v důvodové zprávě (str. 195), tendenci uplatniti zásadu autonomie rukojemské obligace: ustanovení čl. 588, odst. 1. osnovy: „Chi dà l'avallo assume le obbligazioni di colui per il quale l'avallo è dato" má „sloužiti jediné k ustanovení rozsahu závazku rukojmího a k určení posice, jež mu přísluší v řadě zavázaných". Ustanovením 4. odst. cit. článku, že rukojmí, který zaplatil, „má" směnečný nárok proti tomu, za něhož bylo rukojemství převzato a proti všem předchozím zavázaným, má se (srov. odchylnou stylisaci tohoto ustanovení od ustanovení čl. 276 dosavad. zák., shora uvedenou) vytýčiti zásada, že rukojmí, který zaplatil, má „ex lege" vlastní směnečný nárok (tedy nenastupuje v nárok majitele směnky).

Z uvedeného též plyne, že nelze proti rukojmímu, zaplativšímu, uplatňovati námitky, které směnečnému dlužníkovi přísluší vůči majiteli směnky (scil. tomu, který před zaplacením rukojmím uplatňoval směnečný nárok, po případě jeho předchůdcům). Dále doplnila osnova dosavadní ustanovení o směnečném rukojmí předpisem čl. 587, odst. 3., podle něhož platí jedno-

cení právního poměru mezi rukojmím a majitelem směnky s jedné strany, a právního poměru mezi rukojmím a tím, za něhož bylo rukojemství převzato, s druhé strany. Jinak dlužno uznati, že právní institut směneč. rukojemství má specielně v italské legislativě i právní doktrině svou významnou tradici.

duchý podpis na směnce, jemuž nelze přičiniti jiného významu, za aval; ustanovení toto odůvodňuje důvodová zpráva tím, že nelze beztrestně přičiniti vlastní podpis na směnce, který neurčuje závazek, za který se přičiňuje (zásada italského směnečného práva, a to již dosud platného, třebas nebyla tak přesně vyjádřena v dosavadním zákoně, jako v osnově, že avalista, který směnku vyplatil, nabývá směnečného práva proti dlužníku „principálnímu", t. j. jehož skripturního aktu se aval týká, nebyla vyslovena v býv. našem směnečném řádu; platí však podle § 65 nového našeho směnečného zákona, který ale právo zaplativšího avalisty proti ostatním směnečním dlužníkům jinak formuluje; náš směnečný zákon normuje též otázku práv a povinností avalistových, jež rovněž dotud nebyla směnečným řádem verbis expressis stanovena, v §§ 63 a 64, v podstatě shodně s výše uvedenými ustanoveními italského zákona. V uvedeném směru jest i shoda mezi ustan. italského práva, spec. v projektované úpravě, s Haagskou osnovou, jmenovitě též pokud se týká ustanovení osnovy italského zákona, že pouhý podpis platí za aval, pokud by nešlo o podpis jiného zavázaného; posléz uvedený předpis není však v našem směnečném zákoně).

Pokud se týká formy a účinků indosamentu (girata) zůstala osnova v podstatě při stanovisku dosavadního zákona, avšak i tu došlo k částečným zlepšením proti dosavadnímu stavu. Vyplňuje pak osnova mezeru v dosavadním zákoně ustanovením čl. 570, majícím na zřeteli převod směnky nikoli indosamentem, nýbrž občansko-právní cessí: stanoví se tu — stejně jako o indosamentu po splatnosti směnky — ten účinek právní, že takový cessionář vstupuje ve všechna směnečná práva cedentova, ale je vystaven námitkám, jež by příslušely dlužníkovi proti cedentovi. Také ustanovení, že není přípustným, aby majitel směnky vyškrtl jméno žiratáře, a že indosament s klausulí „al portatore" platí jako blankoindosament (čl. 563, 3. a 4. odst. osnovy) a dále ustanovení, že podmínky, připojené k žiru, platí pro non scripto a že částečný indosament je neplatný (čl. 565), doplňují dosavadní zákon. Indosamenty s klausulí „per procura", „per incasso" a „valuta in garanzia", „valuta in pegno" byly osnovou podrženy, však byly jasněji rozlišeny právní účinky obou těchto druhů indosamentů: podle čl. 566 mohou uplatňovati zavázání vůči indosatáři „per procura" námitky, jež jim příslušejí proti indosantovi; totéž však ne-

platí dle čl. 567 osnovy při indosamentu s klausulí „valuta in garanzia“.

Zásada, že indosamentem se převádí vlastnictví směnky a že indosanti ručí solidárně za přijetí a zaplacení směnky, vyslovená v čl. 256 dosavadního zákona, jest stanovena též osnovou v čl. 562.

Pokud jde specielně o jednotlivé směnečné závazky, jež jsou — stejně jako dle našeho práva — i podle italského práva směnečného jednak přímé: závazek akceptanta (též závazek čestného akceptanta řadí ital. doktrina mezi závazek přímý) a výstavce vlastní směnky, jakož i jejich rukojmí, jednak nepřímé či regresní: závazky ostatních směnečně zavázaných, bylo by uvésti tyto hlavní novoty, jež přináší osnova vůči dosavadnímu zákonu.

Stran směnečného akceptu jest nejdůležitější novotou, kterou vůči dosavadnímu zákonu osnova přináší, ustanovení čl. 621, odst. 1., bod 2.: při nedostatku akceptu může býti ihned uplatňován směnečný nárok na zaplacení; o věci však bude blíže učiněna zmínka v části II.

Novými ustanoveními, vztahujícími se k směnečnému akceptu, jsou: čl. 571 osnovy, dle kterého směnka, jež obsahuje příkaz k placení, může býti presentována k akceptu od kteréhokoli detentora v místě, označeném u jména trasáta, nebo v nedostatku jeho v bydlišti nebo sídle tohoto trasáta.

Presentace může se státi až ve všedním dnu, předcházejícím dni splatnosti směnky; čl. 572 osnovy, podle něhož může trasant nařídíti povinnou presentaci před splatností směnky, nebo zakázati, aby presentace se stala před daným termínem. Jestliže trasant nezakázal presentaci, může každý jiný zavázaný uložiti a také stanoviti termín, ve kterém se má presentace státi.

Uvedená ustanovení, jež objasňují otázku místa a doby, ve kterém se má presentace k akceptu státi, chyběla v dosavadním zákoně.

Osnova zkrátila lhůtu k presentování směnky cizí z jednoho roku (podle článku 261 dosavadního zákona) na 6 měsíců (čl. 573 osnovy). Jinak setrvala osnova v podstatě při dosavadních ustanoveních o směnečném akceptu a odstranila toliko lhůtu 24 hodin danou dosavadním zákonem trasátovi na rozmyšlenou (platí tedy podle osnovy — tak jako podle našeho práva — zásada promptního akceptu). Platí pak podle osnovy

i na dále, že akceptace směnky musí býti na směnce napsána a akceptantem podepsána (vyjadřuje se slovy „accetto", „visto" nebo jiným stejnorodým označením; stačí však též, napíše-li na přední straně směnky svoje jméno a příjmení nebo svou firmu). Rovněž platí i podle osnovy, že akcept nemůže býti odvolán, jakmile byla směnka vrácena [4]) (scil. majiteli směnky; vyžaduje se tedy podle italského práva, aby byla směnka dána z rukou směnečníka, resp. vrácena majiteli směnky — obdobný požadavek, aby totiž směnečník dal směnku z rukou, stanoví v této věci Haagská osnova v čl. 28 —, což podle našeho směnečného práva zastávati nelze) [5]). Platí dále dle osnovy ustanovení dosavadního zákona, že akcept může býti obmezen na část ze sumy, udané ve směnce; srov. čl. 296, odst. 1. dosavad. zák. a čl. 579, odst. 2.; ustanovení 2. odst. citovaných článků odchyluje se vzájemně toliko v důsledku nového předpisu v čl. 621 osnovy (článek 296, 2. odst. dosavadního zákona stanoví, že každé jiné obmezení nebo podmínka platí jako nedostatek akceptu, a zakládá regresní nárok, akceptant však zůstává v rozsahu svého akceptu zavázán; čl. 579, 2. odst. osnovy pak stanoví, že každá podmínka, obmezující akcept, má v zápětí právní účinek, stanovený v čl. 621 osnovy, ale akceptant zůstává zavázán v mezích svého akceptu; stran zmíněného ustanovení čl. 621 osnovy srovn. níže). Rovněž odpovídá dosavadnímu zákonu ustanovení čl. 580 osnovy (korespondujícího čl. 268 dosavadního zákona), že akceptant jest zavázán k zaplacení směnky, i když trasant (bez jeho vědomí) upadl do konkursu před akceptací (1. odst.); akceptant je směnečně zavázán také vůči trasantovi, nemá však směnečného nároku proti tomuto (2. odst. cit. čl. osnovy, konformní s 2. odstav. čl. 268 dosavad. zákona) — což odpovídá ustanovení našeho směnečného zákona: § 21, odst. 2. a 3. našeho směnеč-

[4]) Článek 265 dosavadního zákona: „L'accetazione... non può essere rivocata dopo che la cambiale è stata restituita"; čl. 577 osnovy, odst. 2. „Fino a quando la cambiale non sia stata restituita, l'azzettazione può essere cancellata"; srov. k tomu Vivante, cit. spis, str. 296: „Come la firma del traente e quelle dei giranti non producono obbligazione cambiaria finchè il titolo non sia passato dalle loro mani in quelle di un possessore di buona fede. così la firma dell'accettante non diventa irrevocabile finchè non lo consegna a chi vi ha diritto."

[5]) Srov., pokud se našeho práva týká, spis Hermana-Otavského „Čs. právo směnečné", str. 54.

ného zákona; oproti ustanovení 1. odst. cit. paragrafu našeho zákona, dle něhož směnečník je povinen v důsledku přijetí zaplatiti akceptovanou sumu v době dospělosti směnky, osnova ital. obch. zák. vyslovila zásadu, že nedostatek akceptu zakládá již před splatností směnky povinnost směnečníka, zaplatiti směnku. Touto novotou oproti dosavad. zákonu osnova se připojila ke stanovisku Haagské osnovy (o věci srovn. ještě v části II.).

Také v otázce intervenčního akceptu (l'accettazione per intervento) přináší osnova důležitou změnu. Dosavad platilo v této věci ustanovení článku 269 dosavadního zákona: Směnka, trasátem nepřijatá, může býti intervenčně přijata od té osoby, jež je v ní udána, aby směnku v případě nouze akceptovala a zaplatila, t. j. tak zv. l'indicato al bisogno[6]). Dále však ustanovuje čl. 270 dosavad. zák., že směnka, která nebyla akceptována ani trasátem ani osobami, jež jsou v ní uvedeny, aby směnku v případě nouze přijali nebo zaplatili, může býti v cestě intervence od třetí osoby přijata; toto přijetí neodmítá přes to regresního nároku majiteli směnky na plnění jistoty, nepodává-li z protestního aktu jeho svolení. Jako třetí může intervenovati také trasát. ba i osoba, v nouzové adrese uvedená, třeba jako taková odmítla akcept (nemohou jako „třetí" intervenovati ti, již jsou směnečně zavázáni, jako trasant, indosanti a jejich rukojmí; srovn. Vivante, cit. spis, str. 303: „Le cambiale non accettata dal trattario, ne dalle persone indicate per accettarla o per pagarla al bisogno, puo essere accettato per intervento da ogni persona estranea al vincolo cambiario").

Osnova odstraňuje směnečnou intervenci osobou třetí a obmezuje ji toliko na případ podpůrné adresy; čl. 582, odst. 1. osnovy v té věci ustanovuje, že směnka neakceptovaná trasátem může býti přijata intervencí („per intervento") osobou, udanou v podpůrné adrese. Odstranění směnečné intervence osobou třetí odůvodňuje důvodová zpráva k osnově jmenovitě tím, že různé druhy směnečných intervencí vedou v praxi k různým potížím, nehledíc k tomu, že intervence kohokoli třetího může, ale také nemusí býti majiteli směnky vítaná. Poukazuje se tu na cizí státy, kde tento institut právní má svůj význam

[6]) Označuje se to zkratkou na směnce „Al bisogno presso X".

prý hlavně jen ve formě podpůrné adresy (podle našeho práva pro případ, že směnka je v nouzi, t. j., že buď nebyla přijata zcela nebo byla přijata jen zčásti, anebo, že směnka byla sice přijata, ale je tu případ příjemcovy nejistoty, má podpůrná adresa směněčněprávní význam, zní-li na platební místo; — arci platí, že směnku může pro čest přijmouti každý, i extraneus, ale majitel směnky nemusí připustiti čestné přijetí od osoby, která není na směnce uvedena jako podpůrná adresa, znějící na místo platební; naproti tomu Haagská osnova, jež jinak stojí na stanovisku, že může intervenovati každý, ustanovuje, že majitel směnky může odmítnouti čestný akcept i se strany podpůrné adresy). Vzhledem k tomu, že osnova zavádí, jak níže uvádíme, tu novotu, že směnka může býti předložena k placení při nedostatku akceptu již před splatností směnky, bude, jak uvádí důvodová zpráva, přicházeti v úvahu více intervence ku placení než ku přijetí (z toho důvodu ponechává osnova intervenční placení terciem). Ostatně instituce směnečného avalu, jež doznává osnovou zlepšení, nahradí, jak důvodová zpráva připomíná, v mnohých případech směnečnou intervenci tertiem.

Pod směnečnou intervenci (honoraci) řadí se též intervenční (čestné) placení (pagamento per intervento). Na rozdíl od prve uvedeného druhu intervence ponechává v tomto případě osnova intervenci třetího; stanoví (v podstatě shodně s dosavadním zákonem, však s pořadím, přesně vytčeným) v čl. 607, že směnka nezaplacená trasátem nebo výstavcem může býti zaplacena intervencí v tomto pořadí: 1. čestným akceptantem, 2. osobou, uvedenou v podpůrné adrese, která směnku pro čest nepřijala, 3. terciem. Trasát, který zamítl akceptaci jako trasát, může intervenovati (scil. při placení) jako tercius, i musí býti mu dána přednost před třetím intervenujícím; podle 2. odst., čl. 609 osnovy jest v případě, že se nabízí více osob k čestnému placení, dáti přednost tomu intervenujícímu, jehož platem se osvobodí větší počet zavázaných —, beze zřetele k pořadí výše uvedenému. Obdobně jako byl osnovou normován právní účinek zaplacení směnky rukojmím, jest normován i právní účinek zaplacení směnky čestným plátcem: kdo zaplatí jako čestný plátce, nabývá směnečný nárok proti osobě, za kterou zaplatil jakož i proti jejím předchůdcům (čl. 610, odst. 1. osnovy) — zásada to, s jakou se setkáváme také v na-

šem směnečném zákoně (§ 59, odst. 1. našeho zákona), který však výslovně přiznává v téže souvislosti čestnému plátci nárok i proti akceptantovi; rovněž shoduje se náš směneč. zákon, pokud se týká ustanovení, že, nabízí-li se několik osob k čestnému placení, přísluší přednost té, jejížto placením se osvobodí nejvíce směnečných dlužníků (čl. 60, odst. 1.). Obdobné ustanovení v tomto směru má též Haagská osnova. Precisováním určitého pořadí při konkurenci intervenientů ku placení — s výjimkou případu čl. 609, odst. 2. osnovy, výše uvedeného — však liší se osnova od našeho zákona i od Haagské osnovy.

β) Podmínky směnečného věřitelství.

Pro vnik směnečného věřitelství jest zapotřebí — kromě všeobecných podmínek (subjekt směnečného práva, platná směnka) — jednak formální, jednak materielní platnosti skripturního oprávnění: musí tu býti jednak formálně správný akt skripturní, jímž jest udána osoba, oprávněná ze směnky, jednak takový skripturní akt musí býti pravým, a posléze aktivní způsobilost směnečná. To jsou podmínky, kterých se pro pravoplatnost směnečného věřitelství požaduje podle našeho práva, a jež v podstatě platí i pro obor italského práva směnečného. Věřitelství směnečné je však dále podle doktriny právní, budující na t. zv. vlastnické teorii[7]), zásadně podmíněno vlastnictvím věřitele k hmotnému podkladu listinnému (srov. Herman-Otavský, Československé právo směnečné, str. 21). Tato teorie nachází oporu v positivní úpravě našeho směnečného zákona (srov. ust. §§ 15, 32, 73 našeho směneč. zák.). Také dosavadní italský obch. zák. v partii, o směnečném právu jednající, skýtá v příslušných ustanoveních oporu pro stanovisko, že věřitelství směnečné se kryje s vlastnictvím směnky (listiny) tak, že právo ze směnky předpokládá její vlastnictví (srov. jmenovitě ustanovení článků 256, odst. 1., „indosantem se převádí vlastnictví směnky“, 287, odst. 1., „majitel indosované směnky prokazuje se jako její vlastník nepřetržitou, až k němu jdoucí řadou indosamentů). Totéž platí o osnově; srov. ku př. ust. čl. 564 osnovy, 1. odst.: indosamentem se převádí vlastnictví

[7]) Jedná se tu o vysvětlení vztahu mezi směnkou (hmotným substrátem) a právem z ní, nikoli též o vysvětlení právního vzniku a oběhu směnky, spec. též vysvětlení vyloučení námitek z osoby předchůdcovy. Z nejvýznačnějších teorií, sem mířících, třeba uvésti Randovu teorii vlastnického nabytí, jež je i v italské doktrině právní známa.

směnky a všech s ní spojených práv. Shora uvedená teorie je též zastávána převážně v italské doktrině právní (z význačnějších teoretiků v oboru směnečného práva poukazujeme jmenovitě na Vivante, Bonelli).

Nabytí vlastnictví směnky jest upraveno v dosavadním zákoně v článku 332: „Majitel směnky, který se způsobem, v čl. 287 předepsaným, prokáže jako její vlastník, nemůže býti přidržen k jejímu vydání, vyjímajíc případ zlého úmyslu nebo hrubé nedbalosti při jejím nabytí.“ Poněkud jinak stylisuje obdobné ustanovení osnova v čl. 636: „Detentor směnky, který se prokáže jako legitimní majitel způsobem stanoveným v čl. 600, nemůže býti přidržen k jejímu vydání, vyjímajíc případ zlého úmyslu nebo hrubé nedbalosti při jejím nabytí; v 2. odst. se pak stanoví, že indosanti, jimž byla při nabytí směnky prokázána zlomyslnost nebo culpa lata, ručí za škodu. Prve uvedené ustanovení jest shodné s předpisem § 76 našeho směneč. zákona, který však správněji věc formuluje, stanově, že majitel směnky, legitimovaný jako remitent, nebo podle ustanovení § 32, může býti jen tehdy přidržen k jejímu vydání, nabyl-li směnky obmyslně nebo dopustil-li se při nabytí směnky hrubé nedbalosti (býv. směnečný řád v stejném ustanovení — čl. 74 — o remitentu se nezmiňoval. Správně však dovozoval Herman-Otavský již ve spise „O právní povaze rektapapírů“, že by nebylo lze najíti podstatného důvodu pro to, by zákon vylučoval z právní ochrany toho, jehož legitimuje sám text směnky; jest tu na místě argumentace a maiori ad minus, nikoli, jak míní Lehman, a contrario. Haagská osnova v čl. 15, odst. 2., v téže souvislosti rovněž se o remitentu nezmiňuje).

Ustanovení čl. 636 osnovy sleduje ochranu bezelstného nabyvatele proti „třetímu“ vlastníku směnky [8]). Naproti tomu ochranu bezelstnému nabyvateli před námitkami, které příslušejí dlužníkovi z bezprostředních jeho vztahů k předchůdcům nabyvatelovým, skýtá ustanovení článku 324 dosavadního zákona, modifikovaného článkem 629 osnovy (o tom srov. níže).

II. Výkon směnečné obligace.

Z význačnějších novot, které přináší osnova vůči dosavadnímu zákonu v řadě otázek, dotýkajících se výkonu směnečné

[8]) Srov. Pavlíček, Soustavné výklady na právo směnečné, str. 166.

obligace, bylo by — vedle naznačených již změn, o nichž byla řeč v souvislosti otázek, dotýkajících se podmínek směnečné obligace — uvésti hlavně následující:

Jak bylo již shora poukázáno, může býti směnečný nárok (přímý nebo nepřímý) na zaplacení směnky uplatněn v případě odepření akceptace již před splatností směnky (uvedené platí jak pro případ úplného, tak i částečného odepření akceptu); čl. 621, odst. 1., bod 2. Totéž platí v případě úpadku výstavce, akceptanta nebo trasáta, anebo v případě jejich žádosti o vyrovnání; čl. 621, odst. 1. bod 3.

Kdežto podle dosavadního zákona (články 314 a 315) při odepření akceptu měl majitel směnky před její splatností pouze nárok oproti trasantovi a indosantům na poskytnutí jistoty, má podle osnovy v tomto případě již nárok na zaplacení směnky; postih zajišťovací nahrazuje se v osnově postihem platebním (scil. před splatností směnky) — zásada to, která uplatněna jest již v Haagské osnově (čl. 42), neplatí však podle našeho práva. Kdežto pak dále podle dosavadního zákona měl majitel směnky zmíněný nárok na poskytnutí jistoty také v případě, že akceptant upadl do konkursu nebo zastavil placení, anebo byla-li bez výsledku proti němu vedena exekuce, jestliže prokázal ve formě, stanovené v oddílu VIII. dosavadního zákona, že jistota nebyla akceptantem poskytnuta a nového akceptu nebylo lze dosíci od osob, pro případ nouze označených, má podle osnovy majitel směnky nárok na zaplacení (kromě shora uvedeného případu) také pouze v případě konkursu akceptanta, výstavce nebo trasáta a v případě jejich žádosti o vyrovnání. Obmezuje tudíž osnova tento druhý případ toliko na podmínku: konkursu nebo žádosti o vyrovnání akceptanta, výstavce nebo trasáta (v tomto směru uchýlila se osnova od korespondujícího ustanovení čl. 42 Haagské osnovy a odlišuje se i od našeho směnečného zákona, který v § 27 — arci pokud se týká poskytnutí jistoty — uvádí vedle konkursu a žádosti příjemce o vyrovnání též zastavení platu příjemcem a bezvýsledně vedenou exekuci na jeho jmění jako důvod pro vymáhání jistoty.

Důležitou novotu přináší osnova v otázce uplatňování přímého směnečného nároku při směnce domicilované. Podle dosavadního zákona je k zachování přímého nároku směnečného proti akceptantovi a výstavci vlastní směnky u směnky

domicilované zapotřebí protestu pro neplacení čl. 316 dosavadního zákona[9]). Tuto podmínku, o které se vyslovuje důvodová zpráva, že není oprávněna a jejíž zrušení je i v jiných zemích předurčeno, osnova odstraňuje. Tím má býti tato směnka, jak praví důvodová zpráva (str. 197) „liberata da questo impaccio". Uvedeným liší se osnova od našeho směnečného zákona, který stanoví jako právní důsledek opominutí včasné protestace pro neplacení u domiciliáta ztrátu směnečných práv nejen proti výstavci a indosantům, nýbrž i proti příjemci, což však je obmezeno naším směneč. zákonem toliko na případ, je-li jako domiciliát udána osoba jiná než majitel směnky. Shoduje se však s Haagskou osnovou. Abstrahujíc od uvedeného ustanovení dosavadního zákona, jež ostatně osnova odstraňuje, jest předsevzetí protestu ve příčině zachování přímého směnečného nároku podle italského práva pouze fakultativním, nikoli obligatorním úkonem; obligatorním je ve příčině zachování nároku regresního.

Stran protestu ustanovuje osnova, že může býti učiněn netoliko zvláštním aktem, jak to předpisuje dosavadní zákon (čl. 304), nýbrž může i býti napsán na směnce nebo na kopii aneb na zvláštním přívěsku (čl. 612 osnovy). Na rozdíl od dosavadního zákona, dle kterého dodatek „senza protesto" nebo „senza spese", přičiněný trasantem za účelem osvobození od povinnosti k protestu, platí za nenapsaný (čl. 309), připouští osnova v čl. 616 takovou klausuli za uvedeným účelem; klausule ta však neosvobozuje majitele směnky od zachování lhůty pro presentaci k přijetí nebo placení. Přičiní-li však tuto klausuli indosant, platí to — stejně dle osnovy jako dle dosavadního zákona — za nepsané. V tom směru liší se osnova od našeho směnečného zákona, dle něhož (§ 38, odst. 1.) může prominouti protest každý dlužník, tedy i indosant. Rovněž podle Haagské osnovy může také indosant zprostiti majitele směnky povinnosti k protestu (čl. 45, odst. 1. Haagské osnovy).

V souhlasu s Haagskou osnovou dovoluje osnova v čl. 618

[9]) Italský obchodní zákon mluví v čl. 316 jednajícím o domicilované směnce, o domiciliátovi jako osobě odlišné od akceptanta nebo výstavce. V právní literatuře italské jest sporno, zda je v protestu pro zachování přímého směnečného nároku zapotřebí i v tom případě, je-li domiciliátem sám majitel směnky. Kladně řeší tuto otázku Vivante (cit. spis, str. 382), poukazuje na striktní normu článku 316, jež jiného výkladu nepřipouští.

prodloužení lhůty k protestu v případě „di forza maggiore di carattera generale" obmezuje však — na rozdíl od Haagské osnovy — trvání vyšší moci na 10 dnů (náš směnečný zákon souhlasí v této věci, o níž jedná § 100, s Haagskou osnovou).

Kromě uvedených změn přináší osnova také v otázce, které námitky přísluší dlužníkovi proti směnečnému věřiteli, vymáhajícímu směnečné plnění, částečnou změnu, pokud se týče korekturu. Dosavadní zákon obsahuje v této věci ustanovení čl. 324, podle něhož může dlužník uplatňovati vůči každému žalujícímu věřiteli pouze námitky: 1. týkající se formy směnky a nedostatku podmínek, nutných k uplatnění směnečného nároku, resp. směnečné žaloby, a 2. čistě osobní námitky; posléz uvedené námitky však nemohou zdržeti exekuci nebo odsouzení k placení, nejsou-li likvidní anebo způsobilé k okamžitému rozhodnutí a v žádném případě — nejsou-li opřeny o písemný důkaz. První skupina námitek spadá ve smyslu tohoto ustanovení pod námitky absolutní [10]), druhá pod námitky relativní [11]). Námitky

[10]) Podle Vivanteho jsou absolutními ty námitky, vztahující se k uplatnění směneč. nároku, jež se zakládají na skutečnostech, vzešlých po splatnosti směnky (cit. spis, str. 428).

[11]) Vivante uvádí jako absolutní námitky ty, jež 1. se vztahují k původnímu vzniku směnečné obligace (sem patří nepravost směnečného podpisu, směnečná nezpůsobilost, nedostatky v zastoupení a nedostatky ve formě směnky), 2. se vztahují k výkonu směnečného nároku, jestliže pocházejí z činů nebo opominutí v době mezi splatností směnky a uplatněním směnečného nároku (nezachování formy nebo lhůty, stanovené pro uplatňování směneč. nároku, uložení směnečné sumy, promlčení). Relativními (osobními) námitkami jsou dle Vivanteho: 1. všechny nedostatky v konsensu, jež podle obecného práva může dlužník namítati tomu, s nímž kontrahoval (podstatný omyl, simulace, dolus), 2. nedostatky v kause směnečné obligace. Pokud se specielně týká kausy základního jednání, jsoucího podkladem pro vystavení nebo převod směnky a uplatňování námitek z této kausy směnečným dlužníkem, třeba podle Vivanteho zastávati toto: směnečná obligace je abstraktní, což však nelze vykládati jednostranně, do všech důsledků, nýbrž sluší směnečné obligaci, pokud se týče směnečnému nároku přiznati abstraktní povahu tam, kde jde o právní poměr mezi třetím majitelem bonae fidei a směnečným dlužníkem, vyplývající jedině z tohoto papíru; tu námitky z kausy jsou vyloučeny. Jinak je tomu však, kde se uplatňuje nárok z právního jednání, které je základem pro vznik nebo převod směnečné obligace mezi osobami, zúčastněnými na tomto „základním jednání" (ku př. mezi trasantem a prvním nabyvatelem směnky, mezi indosantem a indosatářem). V tomto případě jeví toto „základní jednání" svůj právní

z osoby předchůdce přípustny nejsou (arg. a contr. cit. ustanovení). Na nepřesnost, resp. neúplnost stylisace uvedeného ustanovení poukazuje Vivante v cit. spise, str. 428, kde specielně vytýká, že toto zákonné ustanovení je neúplné, ježto neobsahuje ve skupině absolutních námitek ty, jež se vztahují k existenci směnečné obligace (jako falešný podpis, nezpůsobilost směnečná a pod.), a které nemohou dle striktního znění zákona býti subsumovány mezi námitky, „týkající se formy směnky". Přesnější je v tom směru ustanovení osnovy, jež v čl. 629, odst. 1. odkazuje v této věci na čl. 522, podle něhož může dlužník vůči majiteli směnky uplatňovati toliko námitky, týkající se formy směnky, správnosti podpisu, způsobilosti, zastoupení, jakož i nedostatku podmínek, nutných k uplatnění nároku, a dále osobní své námitky proti majiteli směnky. Avšak ani toto ustanovení, jež trpí toutéž vadou, jako obdobné ustanovení dosavadního zákona, totiž kasuistickým způsobem výpočtu jednotlivých námitek, není dle našeho soudu zcela přesné, i nevyhovuje tak, jako korespondující ustanovení našeho směnečného zákona (§ 87 naš. zák.), byť i toto ustanovení bylo v teorii kontroversní. Haagská osnova volí v této věci formulaci negativní, vylučujíc námitky, zakládající se v bezprostředních vztazích mezi dlužníkem a předchůdci (čl. 16 a 18, odst. 2.; srov. k této věci: Šikl, Soustavné výklady na právo směnečné, str. 134 a násl.). Doplněním dosavadního zákona jest ustanovení čl. 631 osnovy o nároku, pocházejícím z kausálního právního poměru, jsoucího podkladem pro vystavení nebo pro převod směnky: takový nárok pozůstává a lze jej uplatňovati i přes to, že došlo k vystavení nebo převodu směnky, leč že by bylo prokázáno, že zanikl novací. Nárok tento nelze však uplatňovati dříve, než byl předem učiněn, a to bez výsledku, pokus o uplatnění směnečného nároku proti přímému dlužníkovi. Zanikl-li směnečný nárok obmeškáním nebo promlčením, nemůže majitel směnky tento kausální nárok uplatniti, nenabídne-li dlužníkovi

účinek — přes to, že došlo k vystavení nebo převodu směnky (toliko se považuje majitel směnky prima facie za věřitele ve smyslu tohoto papíru) — potud, že dlužník bude moci uplatňovati nedostatek kausy z tohoto jednání.

Podotknouti sluší, že v italské doktrině právní shledáváme se i s názorem (ku př. Ferrarra), zastávajícím ještě v širším rozsahu, než jak učí Vivante, pro směnečnou obligaci kausální povahu.

v náhradu směnku a zachová-li formálnosti, nutné pro zachování event. tu jsoucího regresního nároku.

Ustanovení dosavadního zákona o směnečných duplikátech a kopiích podrobila osnova též revisi, při čemž sledovala tendenci, přizpůsobiti tyto normy Haagské osnově. Tak jmenovitě stanoví osnova verbis expressis v čl. 591, že zaplacením jednoho exempláře zanikají práva z exemplářů ostatních — což souhlasí s ustanovením čl. 64 Haagské osnovy a je v souhlasu i s naším zákonem směnečným. Rovněž ustanovení osnovy, že trasát, který akceptoval více exemplářů, je zavázán z každého akceptu, souhlasí s Haagskou osnovou i naším zákonem, kteréžto předpisy však stanoví výslovně podmínku, že tyto exempláře nebyly mu vráceny. Novým je ustanovení čl. 594 osnovy, konformní s Haagskou osnovou a s naším zákonem, že kopie má udávati jméno majitele originálu, že majitel kopie směnky má právo na vydání originálu a že, nestane-li se tak, je povinen to protestem prokázati.

III. Zánik směnečné obligace.

Osnova přejala v otázce směnečného promlčení (jež však po stránce formální normuje — nikoli, jako dosavadní zákon, mimo partii, směneč. práva se týkající — přímo v souvislosti ustanovení III. knihy, II. titulu o směnce), jakož i směnečného obmeškání (resp. promlčecích a preklusivních lhůt) systém dosavadního zákona potud, že přímý nárok směnečný se promlčuje ve třech letech (podle dosavadního zákona v 5 letech), počínajíc od splatnosti směnky (splatnost lhůtových vistasměnek určuje se podle specielních ustanovení článků 573, 596 a 598 osnovy); naproti tomu regresní nárok musí býti uplatněn v preklusivní lhůtě, stanovené v čl. 626 osnovy. Jiné stanovisko však zaujala ministerská komise, jež se uchýlila od tohoto dosavadního principu (odlišného od principu Haagské osnovy i našeho směnečného zákona), podrobivši také regresní nárok promlčení.

Osnova ponechává sice v čl. 630, odst. 1. ustanovení dosavadního zákona, že přetržení promlčení proti jednomu ze směnečně zavázaných nemá vlivu, pokud jde o ostatní zavázané

(princip to platný též podle našeho zákona i podle Haagské osnovy), ustanovuje však nově v 2. odst. cit. článku, že uvedené nevztahuje se na případ, jedná-li se o zavázané, kteří předsevzali společně jediný závazek (jako tomu je v případě více vystavitelů vlastní směnky, trasantů, indosantů a akceptantů, po případě avalistů, t. j. případ plurality výstavců, trasantů a pod.). Dosavadní zákon stanovil v čl. 326, odst. 1., že při ztrátě směnečného práva zůstává trasant vůči majiteli směnky zavázán, pokud se týká sumy, ze které by měl zisk na škodu majitele směnky: přiznává v tom smyslu majiteli směnky žalobu ze směnečného obohacení (l'azione di arricchimento); v 2. odst. cit. článku pak aplikuje toto ustanovení v případě čl. 316 (jednajícího o ztrátě přímého nároku proti akceptantovi a výstavci vlastní směnky u směnky domicilované pro případ opominutí protestu pro neplacení) i na akceptanta a výstavce vlastní směnky, kteří jsou rovněž v tomto případě ztráty směnečného práva zavázáni, pokud by se na škodu majitele směnky obohatili. V důsledku zrušení posléz uvedeného ustanovení čl. 316 osnovou odpadl v novém ustanovení osnovy o směnečném obohacení (čl. 632) obdobný předpis. Jinak provedla osnova ve věci žaloby z obohacení potud změnu, že váže ji na podmínku, že chybí jakákoli jiná (kausální nebo směnečná) žaloba proti ostatním zavázaným.

V otázce amortisačního řízení zavádí osnova některé jednotlivosti, modifikující dosavadní zákon, jež, jak uvádí důvodová zpráva, sledují tendenci zjednodušení, urychlení i zlevnění tohoto řízení, a přizpůsobují se v tomto směru korespondujícím ustanovením o papírech, znějících na jméno.

V celku možno o projektované reformě italského směnečného práva uvésti, že — abstrahujíc od několika důležitějších změn vůči dosavadnímu zákonu — setrvává osnova v převážných částech při dosavadním stavu. Možno říci, že projektované změny dotýkají se ponejvíce jen jednotlivostí — nikoli dosavadní základní linie — vyvolaných, jak důvodová zpráva k osnově připomíná, jednak kritikou a úvahami (de lege ferenda) význačných teoretiků z oboru italského práva směnečného, jednak potřebami praktického života. Při tom snažila se osnova v projektovaných změnách přiblížiti se, pokud se týče identifikovati se s Haagskou osnovou, což však nebylo vždy

důsledně provedeno; některé novoty, jež osnova přináší, jsou jimi i vůči Haagské osnově. Přes to znamená i v tomto směru osnova další krok k postupnému sbližování se evropských práv směnečných pod zorným úhlem světového práva směnečného, kterážto tendence byla i při legislativních pracích o našem směnečném zákoně (specielně tam, kde bylo se rozhodnouti mezi systémem bývalého směnečného řádu a bývalého slovenského směnečného zákona) sledována a pokud možno i realisována.